

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

24:DE ÅRG.

DEN 8 JULI 1923.

N:O 41.

Foto. Karnell, Gbg.
Klisché. Aug. Sjöbergs Klischéanst., Gbg

Vilh. Lundström

Sommarbild från Alingsås.
Foto. Allard, Göteborg.

"Jag är så helt och hållet svensk", skrev den störste av alla svensk-amerikaner John Ericsson mitt under sina triumfer, "att jag icke kan uthärda tanken att tros ha förgätit eller åsidosatt för något annat vårt vackra modersmål, ärans och hjältarens språk". I denna kärlek till det språk, vari han fostrats, och det land, som varit hans faders, står han icke ensam bland de landsmän och deras efterkommande, som på andra sidan Atlanten brutit sig en bana. Hade man icke vetat det förut, fick man oförgätliga vittnesbörd därom under den svensk-amerikanska vecka, som den 30 juni vidtog vid jubileumsutställningen i Göteborg. Den glädje över återseendet av sina faders och mödrars land, som de amerikanska gästerna icke gjorde något försök att dölja, motsvarades i rikt mått av de hemmavarande frändernas glädje att kunna välkomna de söner och döttrar av gamla Sverige, som brutit sig en bana i det nya landet, till den fastliga uppvisningen av, att de ej håller stått stilla, att även de arbetat och kämpat och icke gjort det förgäves, vare sig det varit fråga om materiellt framåtskridande i jordbruk, industri och sjöfart eller i fråga om politiska och sociala institutioner. För oss hemmasvenskar var det särskilt upplyftande att kunna bringa Amerika-svenskarne den första hälsningen i Göteborgs hamn på svensk köl och under den blågula flaggan: det är första gången detta kunnat ske vid ett svenskt-amerikanskt besök av den karaktär, som detta hade. Och under dagarne, som följde därpå, vann den känslan alltjämt i styrka, att de band, varmed alla ur den svenska stammen utgångna äro förenade i kraft av den gemensamma rasen och därav härflytande likartade naturanlag, i kraft av den gemensamma modersmålet, i kraft av gemensamheten i religiös tro och demokratisk samhällsuppfattning, äro oslitbara. Det var också en vacker tanke amerikanska medborgare undfått, då de genom gåvan av Sergels Gustaf III-byst bragte i erinran, att denne konung var den förste, som efter fredsslutet i Paris å Sveriges vägnar 1783 gav de unga amerikanska fristaternas union officiellt erkännande som självständig folkrättslig personlighet. Till gengäld kunde hemmasvenskarne peka på den staty, varmed de hedrat Monitors geniale konstruktör, frihetens och människorättigheternas räddare i nya världen som stadens grundläggare, seg-raren i döden på Lützens slagfält, varit det i den gamla. Man hade svårt att värja sig för känslan av att i dessa dagar under svensk-amerikansk förmedling mellan vårt lilla land och den stora nordamerikanska republiken sluttits en "entente toute morale" av en styrka, som delaktiggör även vår nation med något av den säkerhet Monroedoktrinen innebär för den transatlantiska världen.

*

Förtjänsten av den svensk-amerikanska samling, som sålunda kommit till stånd, är delad på många händer å ömse sldor om det stora, dock nu så föga skiljande vattnet. Men på denna sidan är det dock en, till vilken framför till andra tanken går därför att ingen såsom han varit förkämpan och främjaren av den allsvenska samlingens idé: prof. *Vilhelm Lundström* i Göteborg. För femton år sedan stiftades på hans initiativ Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet, för elva år sedan bragte han med denna förening som organ till stånd den första allsvenska kongressen i Göteborg, därefter var det han, som först framförde tanken om en särskild utlands-svensk utställning i sammanhang med den allmänna minnes- och jubileumsutställningen i Göteborg och slutligen har i anslutning härtill den svensk-amerikanska veckans utformning kommit till stånd. Hans mer än någon annans är hedern, att detta sammanförande av svenskar och amerikaner av samma stam kommit att äga rum.

Vid detta tillfälle skall icke dröjas vidlyftigt vid *Vilhelm Lundströms* levnadsdata och kulturinsatser i övrigt, icke vid hans akademiska karriär, som förde Uppsala-recentior av 1886 till lärostolen i klassiska språk vid Göteborgs högskola 1907, icke vid hans lärda filologiska

arbeten vare sig på den latinska lantbrukslitteraturens tidigare tämligen oppodlade marker eller på den sen-grekiska, byzantiniska kulturens givande fält, icke heller vid hans insatser som journalist och politiker i de konservativa idéernas tjänst och icke ens vid hans sällsynta förmåga att alltjämt, ehuru mer än femtioårig, förbliva studenten bland studenter och den gode kamraten i förhållande till lärjungar. Vad här skall erinras om är endast om hans gärning som svensk ibland svenskar, den outplånliga insats han, sonen av den urgamla svensk-metropolen Sigtuna, under trofast och outtröttligt med-arbete av sin från Finland stammande maka, fru Enni Lundström, född Wendel, gjort för vidmakthållande av svenskt sinne-lag och svenskt språk runt om i världen.

Väckelsen härtill kom som så många andra nationella impulser i vårt land närmast från unionsupplösningen. Men i verkligheten var tanken helt visst hos Lundström vida äldre. En nära jämnårig akademiker har i några hyllningsord till hans halvsekeldag berättat, huru som han redan för så länge sedan som en natt på skolpromenaden i Uppsala för några lyssnande vänner av det "Heimdal", som sedan länge förblev hans arbetes yttre medelpunkt, utvecklade sina på finländska erfarenheter byggda planer för en de nationellt sinnade studenternas folkupplysningsverksamhet i stort inom Sverige. Han överskattade ingalunda upplysningens makt och hade ingen kolartro på dess förmåga att förvandla människor, men han var övertygad om, att utan faktisk kunskap vore det fåfängt för ett folk att i sanning lära känna sig själv och sin egen kraft. Detta att han trodde på kraftens befintlighet inom och hos det folk vi tillhöra och att han höll före, att det var nödvändigt, att detta folk utan dröjsmål väcktes till medvetande om denna sin kraft, är helt visst den bärande åskådningen i all Lundströms offentliga gärning utanför det rent vetenskapliga området. Att han på det politiska området ställde sig på den konservativa sidan, berodde måhända ytterst icke så mycket på motvilja mot reformidéerna som på fruktan för dessa idéers bärare, då de klädde dem i kosmopolitisk dräkt och därför syntes honom vara till hinder för det nationella uppryckningsarbetet. Med denna grundsyn följde en aldrig dold skepsis mot nationalitetstanken i dess andra nutidsform: skandinavismen; sörjde han över unionsupplösningen, var det över sättet, icke över saken och i det nordiska samarbete, som numera åter bragts till stånd, ser han snarare en fara än något löftes-rikt. Men till gengäld har han velat, att svenskheten skulle vidgas ut över rikssvenskarnes tränga krets till "östsvenskarne" i Finland, till de talrika svenskarne i försöringringen, som spridda i små skaror här och var löpa fara att denationaliseras av omgivningen i stället för att utveckla sig till och växa sig starka som svenska kulturcentra runt omkring i världen, slutligen också till den stora svenska nationen i Amerika. Finlandssvenskarna hade särskilt i honom en trofast och uppofterande vän, så länge de dignade under det ryska trycket eller lupu fara att dränkas av bolsjevismens ovästerländska kulturform. Stora gåvor var det honom förunnat att övrräcka till det för livet stridande vita Finland och till förmån för sårade svenska österbottningar och stupades efterlevande. Men åt Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet ägnade han dock helt naturligt lejonparten av den tid hans lärostol och övriga plikter lämnade honom övrig. I den uppbar han sekretariatet och var ända till för kort tid sedan den ledande själen. Vad han på denna plats utträttat låter icke säga sig i få ord och blott ett och annat må nämnas: den stora boggåvan till Åbo akademi, den svenska folkhögskolan på Birkas i Estland, lektorat i svenska språket vid olika universitet (Wien, Budapest, Dorpat, Leipzig, Jena, Rostock, Greifswald, Kiel och London, kanske flera), utlandssvenska barns sommarbesök i Sverige, anslutning till Riksföreningen av utlandssvenska sammanslutningar samt bildandet av lokalföreningar därav, de många anslagen till svenska skolor i utlandet, hans

otaliga livande och tändande föredrag på de många ställen i utlandet, där hans biträde för detta ändamål påkallats o. s. v. Som sekreterare i denna förening utgav han även medlemsbladet "Allsvensk samling", som utvecklats till ett omistligt förbindelsemedel mellan utlandssvenskarne, utan och till en viktig nyhetskälla för den svenska prässen beträffande utlandssvenska förhållanden. Glömmas skall ej heller, att det lyckats honom utverka den fribrevsrätt åt föreningen, som nästan är en oundgänglig förutsättning för fyllandet av dess uppgift, samt att han som riksdagsman tog initiativet till den omarbetning av vår medborgarrättslagstiftning, varigenom för framtiden skall förebyggas, att svensk man eller kvinna oförvillat går förlustig sin svenska medborgarrätt.

När Vilh. Lundström i dagarna på grund av bristande tid överlämnat sekretariatet i Riksföreningen i andra händer, bör det vara honom en tillfredsställelse att skåda tillbaka på ett arbete, som burit så rika frukter. Mätte det förunnas honom att ännu i många år få glädja sig åt fortgången av det verk, som han sålunda igångsatt, till fromma för svensk nationalitetskänsla, svenskt språk och svensk kultur.

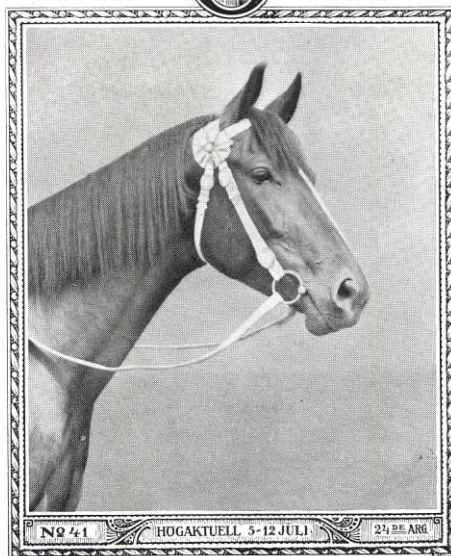
O. H. LAMM.

Till porträtt å sid. 644.

Till de mest bemärkta och mest populära ledamöterna av arbetsutskottet för Svensk-amerikanska veckan här vår generalkonsul i New York Olof Lamm.

Olof Herman Lamm är född i Stockholm den 23 april 1887 samt son till grosshandlaren därstädes, den bekante kommunalmanen och politikern, vice talmannen i Första kammaren Herman Fredrik Lamm och hans maka Elise (Lisen) Sofie Philipson. Efter att år 1905 ha avlagt mogenhetsexamen ägnade han sig åt merkantila studier, efter vilkas avslutande han kom till Göteborg, där han åren 1912—15 hade anställning hos svenska Ostasiatiska Kompaniet och därefter övertog posten som verkställande direktör i A.-B:t Broströms linjeagentur. Efter att åren 1916—19 ha innehaft denna befattning och därunder förvärvat sig ett aktat namn inom köpmansvärlden på grund av ådagalagd skicklighet och omtänksamhet i sin affärsverksamhet, varvid han haft särskilt tillfälle att som ledamot av Sveriges speciella sjöfartsdelegation i Washington från våren 1918 till krigets slut lägga i dagen sin förmåga som underhandlare och på ett förträffligt sätt fullgjort honom i denna egenskap lämnade uppdrag, lyckades det 1919 förmå honom att — tills vidare på förordnande — övertaga det då, vid generalkonsul Magnus Clarholms förflyttning till Calcutta lediga generalkonsulatet i New York. Det visade sig, att generalkonsulatet stod sig bra med sin nye förvaltare och då Olof Lamm även kände sig belåten med ämbetet, följde år 1921 utnämning på förordnandet. Olof Lamms gemytliga och vinnande sätt ha därute förvärvat honom lika många vänner som tidigare i hemlandet. Liksom överallt där han visar sig har Olle Lamm, som han gemenligen kallas bland vänner, under svensk-amerikanska veckan blivit en samlande medelpunkt, mot vilken alla gravitera och sällan göra det förgäves.

8 JULI 1923 LÖSNUMMER 35 ÖRE
HVAR 8 DAG
 •ILLUSTR• •MAGASIN•

OMSLAGSVIGNETT TILL FÖRELIGGANDE N:R 41.

I mörkbrun dubbeltonfärg.

En minnesbild från den stora Lantbruksutställningen i Göteborg 1923. "Adelfina" ett prisbelönt ädelt svenskt fuxsto. fött och uppfött hos utställaren, lantbrukaren Anders Andersson, Allarp. — H. 8. D:s Utställn.-foto.

O.F. VON SYDOW 50 ÅR.

Till porträtt å sid. 648.

Landshövdingen över Göteborgs och Bohus län, förutvarande statsministern Oscar von Sydow ingår den 12 juli i sitt andra halvsekel.

I höga och de högsta värv har landshövding von Sydow trots sin relativa ungdom redan blivit tagen i anspråk. I många år har han intagit den krävande platsen som expeditionschef i civildepartementet, i tre län efter varandra — Gävleborgs, Norrbottens och nu i Göteborgs och Bohus — har han tjänstgjort som landshövding: i de båda han lämnat avundas man med skäl det, vari han slutligen stannat. I över tre år har han i ytterst provande tider beklätt civilministerposten och därvid bragt en av de viktigaste socialförsäkringsfrågorna till definitiv lösning: regleringen av arbetares rätt till ersättning vid olycksfall i arbetet. I den Hammarskjöldska ministären var han väl den ende, som lyckades förvärva och bevara Andra kammarens förtroende, vilket ock gjorde, att då 1920 års "fackmannaregering" förlorat sitt huvud och hotade att lida haveri, man måste

vända sig till landshövdingeresidenset i Göteborg för att finna en hjälpare i nöden. Man gjorde det icke förgäves. Oscar von Sydow både kom och såg och segrade. Det kan ifrågasättas, om han 1921 behövt lämna plats för Hjalmar Branting, om han icke själv hade så velat. Hans län glädde sig kanske mer häröver än landet i dess helhet.

För sitt län är landshövding von Sydow ojämförlig. Det var ingen lätt sak, särskilt gentemot fiskarbefolkningen, att efterträda frih. Gust. Lagerbring på hövdingestolen, så grundligt som denne satt sig in i alla förhållanden och så varmt han tagit del i allt, som främjade länets utveckling. Oscar von Sydow markerade sitt ämbetsstillträde med en automobiltur till länets alla delar och tog vart han kom befolkningen med storm. Intet behov undgick hans skarpblick, till alla önskemål skänkte han ett tåligt lyssnande öra och när han väl kommit hem, visade han i handling, att han varken sett eller lyssnat förgäves. Skall här pekats på några särskilda åtgärder, vilka haft förmånen av hans främjande handtag, bör väl i främsta rummet nämnas den storstilade planen till förbättring av vägarne i länet, i vilket hänseende Bohuslän synes bli föregångare. Kraftiga handtag ha också lämnats jordbruket för underlättande av avdikning och bättre gödselvärd. De särskilda fiskeintressena ha av den nye hövdingen beaktats ej mindre än av den avgångne; att råda bot på den ekonomiska krisen ligger naturligtvis utanför hans förmåga. Mer än någon av sina företrädare under de senaste femtio åren har landshövding von Sydow ägnat tid och uppmärksamhet även åt residentsstadens särskilda angelägenheter. I den stora jubileumsutställningen har han hört till de främsta ledande krafterna, utan honom skulle den storartade internationella luftfartutställningen icke ha kommit till och på anmodan har han nu senast också åtagit sig presidiet i den svenska riksvärmsstyrelsens styrelse. Därjämte har han livligt intresserat sig för stadens kulturinstitutioner; hans medverkan tillskrives säkerligen med rätta till väsentlig del, att dess anstalter för musikalisk och scenisk konst kommit i åtnjutande av ett välbehövt understöd i form av statslotterier. I främsta rummet är det emellertid personliga egenskaper,

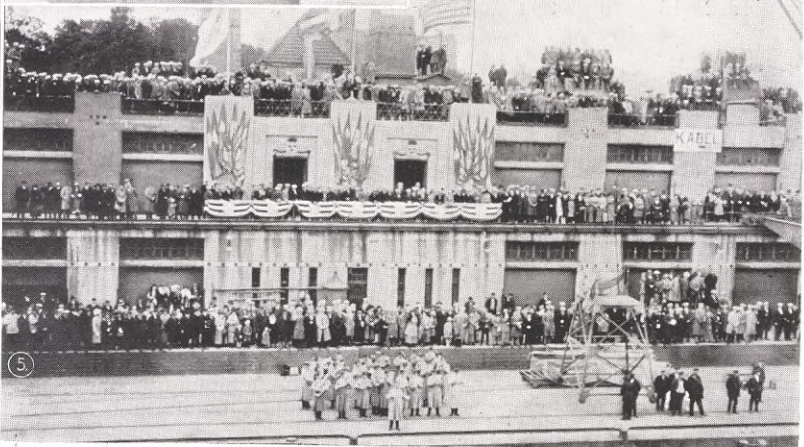
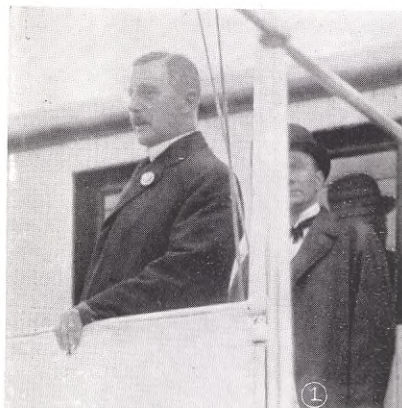
Forts. å sid. 654.

AMERIKAS SVENSKAR VÄLKOMNAS I GÖTEBORG.

TILL MÖTES I GÖTEBORG: Fr. h. Generalkonsul O. H. Lamm i New York, Förenta Staternas förutvarande minister i Stockholm W. W. Thomas samt vice konsulin i Portland E. V. Lidell. — Text å sid. 645. — (Foto. Allard, Gbg). — Klitché: Sjöberg, Gbg.

O. H. LAMM.
Svensk Generalkonsul i New York.
Text å sid. 643. — Foto. Karnell, Gbg. — Klitché: Sjöberg, Gbg.

HÅLSNINGSTAL UTBYTAS: 1. Grosshand-
landen, stadsfullmäktiges ordförande, Axel
Carlander; 2. Skeppsredaren, f. d. stats-
rådet Dan Broström; 3. Ledamoten av
Förenta Staternas kongress C. R. Chinblom;
4. Professor J. E. Hillberg, 5. Svenska
sångare, militärmusik och en översködlig
jolkmassa möta vid tilläggsplatsen.

Efter fotografier.

Klitché: Sjöberg, Gbg.

BILDER FRÅN "KUNGSHOLMS" ANKOMST DEN 30 MAJ.

EN SVENSKA SÅNGARES JÄTTEKÖR I GÖTEBORG.

Fotomanoplet.

DE 6,500 SÅNGARNE FRAMFÖR MINNESHALLEN Å JUBILEUMSUTSTÄLLNINGEN.

Kliché: Göts Ritbyrå & Klichéanstalt, G.

En sångarfest av hittills aldrig sedda dimensioner ägde den 29 juni—1 juli rum i Göteborg, dit sångare från olika delar av Sverige samlats till ett antal av

konserter med de mångtusende sångarne under ledning av director musices Hugo Alfvén blev en glansfull inledning till söndagens

stora konserter dels i sångarhallen på Heden, dels uppe på utställningens stora gård. Dessa konserter gjorde ett oförglömligt intryck på de stora åhörarskarorna, vilka starkt rycktes med av de skickligt framförda sångerna. Länsföreningarna läto även höra sig var för sig och vunno stora framgångar.

Foto Allar, Gbg.

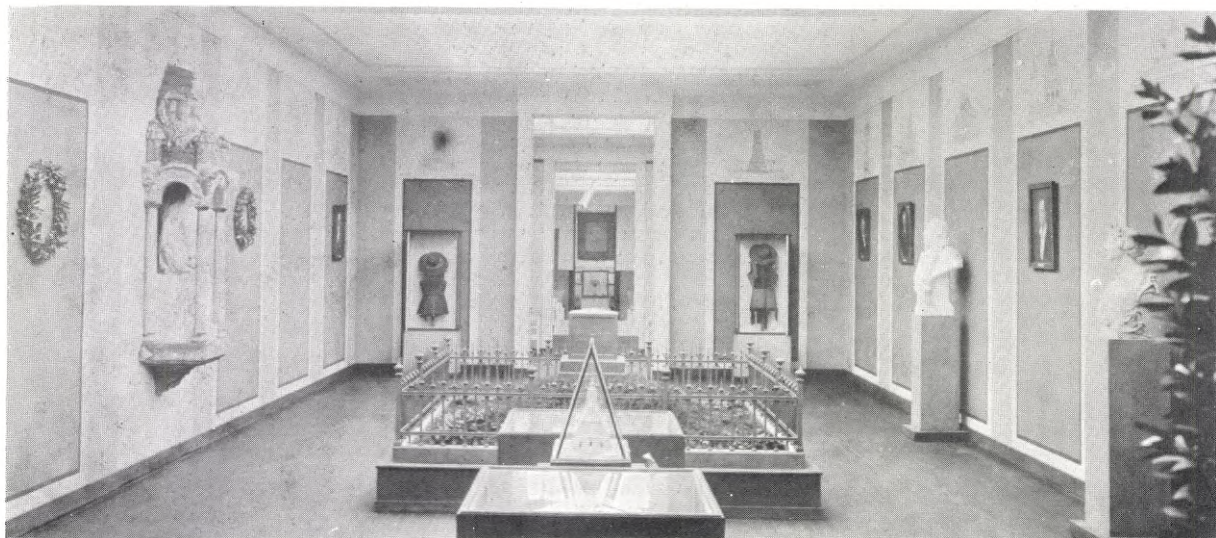
1,500 SKOLBARN TÅGA TILL SÅNGARHALLEN DÄR DE SJUNGA INFÖR EN ENTUSIASTISK PUBLIK.

Kliché: Göts Ritbyrå & Klichéanstalt, Gbg.

omkring 6,500. Konserterna inleddes med en barnkonsert, i vilken ej mindre än cirka 1,500 skolbarn deltog och som blev synnerligen lyckad. Den första fest-

de båda fartygen lade ombord och de första personliga välkomsthälsningarna byttes. På övre däck hälsade så stadsfullmäktige-ordföranden herr Axel

Forts. å sid. 655

H. 8 D:s Utställn.-foto. Allard.

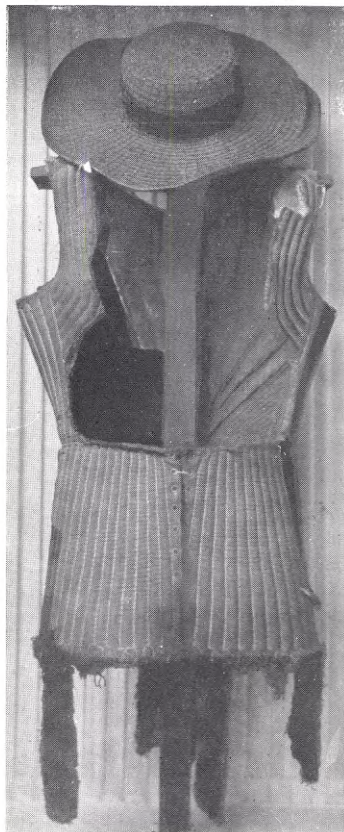
UTLANDSSVENSK MINNESHALL. T. v. Modell till minnesmärke i Linköpings domkyrka över den heliga Birgitta. På korttågarna: GUSTAV VASAS KLÄDER I LÜBECK, tillhöriga Lübecks rådhus och nu utlånade till utställningen. — Av den ena dräkten finnes en större bild här nedan. De anses av sakkunniga här i landet utgöra ett slags bomullspansar som bars till skydd innanför rustningen. Traditionen anger att den ena av dräkterna burits av den unge Vasa, men den svenska sakkunskapen är icke helt övertygad om att så verkligen varit förhållandet. I mitten: MODELL AV LÜTZENKAPELLET samt Breitenfeldstenen med dess omgivande järngaller; t. h. BYST AV JENNY LIND OCH ALFRED NOBEL. I bakgrunden: FINSK-SVENSKA AVDELNINGEN. (Se sid. 652).

Kliché: Göta Rittbyrå & Klichéanstalt, Gb.

Det norröna folket är ett stort folk, som burit kraft till många andra. Ryska riket grundade det; att detta nu störtat samman, beror kanske på att Ruriks och hans uppländske följeslagares ättlingar utdött och att landet nu, som då de inkallades lider brist på statsbildningsdugliga krafter. I det gamla Konstantinopel tjänstgjorde nord-

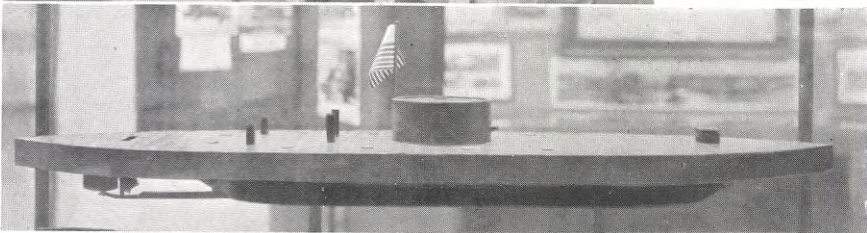
män, bland vilka säkerligen flertalet utgjordes av svenskar, i de grekiska kajsarnes livvakt och på det bekanta lejonet i Piræus ha de ristat sina

runor. I västerled gingo de ända till Grönland och Vinland och längre söderut till Normandie, vars ortnamn bära vittnesbörd om, att hur det än förhåller sig med Rolfs nationalitet skåningar och halländingar voro talrika i hans följe. I detta mildare klimat slogo vikingarnes dygder — ridderligheten, tapperheten, aktningen för kvinnan — ut i full blom; bland deras efterkommande sköt det medeltida riddarväsendet växt och fingo korstågens idealitet och kulturbefruktande verkan sin utgångspunkt. Från Normandie övergingo våra förfäder även till England, där inflytandet av deras kultur satte spår både i statsinstitutioner och nationalegenskaper: från Norden kommer sannligen icke det nuvarande britanniska imperiets sämsta arvedel. Ända till Sicilien sträcker sig det över Normandie förmedlade nordiska inflytandet. På närmare håll koloniserade svenskarne Finland och Estland; i det förra bibragtes de mongoliska finnar, som invand-

derade svenskarne Finland och Estland; i det förra bibragtes de mongoliska finnar, som invand-

Forts. å sid. 652.

1. DEN AV GUSTAF VASA I LÜBECK BURNA LIVROCKEN OCH HATTEN (se ovan). 2. KOPIA AV JOHN ERICSSONS ORIGINALMODELL TILL HANS BERÖMDA "MONITOR". 3. EN BAL BOMULL FRÅN EN BOMULLSODLING I TEXAS, bedriven under tre generationer av samma svenska familj. H. 8 D:s Utställn.-foto. Allard. Kliché: Göta Rittbyrå & Klichéanstalt, Gb.

SVENSK-AMERIKANSKA SALAR Å JUBILEUMSUTSTÄLLNINGEN

Överst: SAL MED RIKT. OLIKARTAT MATERIAL FRÅN SVENSK-AMERIKA. Nedert: SVENSK-AMERIKANSK KONST. — (H. & D:s Utst.-foto. Allard). — Bild: C. & K. Bild- och Konst-tryckeri, Öga.

GUSTAF ADOLF
SVERIGES KRONPRINS.
Efter en senaste ögonblicksfoto, tagen i
London. — Klisché: Sjöberg, Gbg.

kortast möjliga tid kunna åter-
giva en god bild av Sveriges bli-
vande kronprinsessa.

Foto. Bergström, Marstrand. Klisché: Sjöberg, Gbg.

LANDSHÖVDING O. F. VON SYDOW.

50 år den 12 juli.

Efter en sistlidne sommar i Marstrand
tagen foto.

Text å sid. 643.

Sistlidne söndag bringade vårt land och folk en underrättelse som av alla och en var emottagits med oförställd glädje och sympati. — Den lämnar det helt överraskande meddelandet om att **kronprins Gustaf Adolf** under sin senaste ännu pågående sejour i England ingått förloving med en medlem av den engelska konungafamiljen, **lady Louise Mountbatten, prinsessa av Battenberg** och dotterdotter till drottning Victoria av England. Vår blivande kronprinsessa, född 1889 och sålunda sju år yngre än sin tillkommande gemål, är genom nära släktskap men även genom intima vänskapsband knuten till det engelska konungahuset vilket, i likhet med alla som kommit i beröring med den unga furstinnan, högt skattar hennes begåvning och karaktärsegenskaper. Med dessa egenskaper skall hon förvisso veta att tillvinna sig även det svenska konungahusets och det svenska folkets tillgivenhet.

När detta skrives finnes ännu intet fotografiskt porträtt av prinsessan tillgängligt — intet rykte hade ju föregått meddelandet — men hoppas vi inom

LOUISE
PRINCESSA AV BATTENBERG.
Efter ett porträtt målat 1907 av ungraren
Laszlo. — Klisché: Gode, Gbg.

NÅGRA AV MINNESOTA-DELEGATIONENS MEDLEMMAR ANLÄNDA TILL GÖTEBORG FÖRE DEN 4 JULI, då överlämnandet av den märkliga adressen från den amerikanska statens lagstiftande församling äger rum. Jämte (fr. v.) delegaterna herrar Gust. Carlsson, d:r Skogsbergh och bankdirektör Edgar L. Matson; synes j. d. envoyén W. W. Thomas samt fröknarne Carlsson och fru Matson. — Foto. Allard, Göteborg. — Klisché: Gode, Gbg.

1. HÄRTIGPARET AV VÄSTERGÖTLAND hälsas vid ankomsten till kongressen. Foto. Allard, Gbg.
2-3. KONGRESSEN I KONGRESSHALLEN UNDER PRINS CARLS PRESIDIUM. — Fotomonopolet.
4. DET FRÅN FRANKRIKE INKÖPTA SJUKVÅRDSAEROPLANET. H. & D:s Utsälln.-foto. Allard. — Utsäkt: Sjööberg, Gbg.

Svenska Röda Korsets stora kongress i Göteborg den 30 juni blev en av sommarens märkligaste. Ej mindre än 5,500 deltagare hade anmält sig. Prins Carl lämnade sin kraftiga med-

Ehuru från början stiftat till mildrande av krigets olyckor har Röda Korsets verksamhet nu utvidgats att omfatta även ett synnerligen betydande fredsarbete, vilket blev föremål för ett speciellt föredrag av överstelöjtnant S. G. W. Backman till inledande av en diskussion om "Vad kan och bör göras för att förverkliga Röda Korsets sociala fredsuppgifter?" Även frågorna om ordnandet av arbetet inom de olika kretsarna och sjuktranspor-

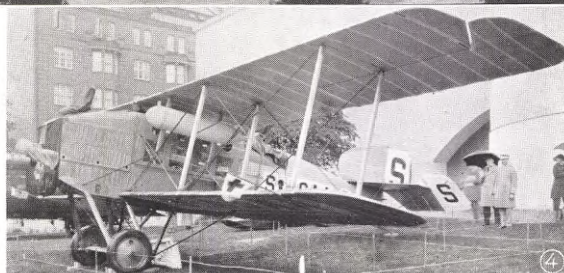
Forts. å sid. 650.

verkan och föredragen utmärktes av saklighet och nytthet.

Prins Carl och prinsessan Ingeborg anlände redan på fredagskvällen från Fridhem och hälsades vid sin ankomst med sång- och blomsterhyllningar, varefter de i bil begåvo sig till herr Axel Carlander, vilkens gäster de under Göteborgsvistelsen äro.

Kongressen öppnades av prins Carl med ett längre anförande om Röda Korsets mål och arbete, påvisande bl. a. den starka ställning denna för mänsklighetens bästa arbetande sammanslutning vunnit i vårt land.

Efter fotografien.
KRONPRINS OLAV AV NORGE, MILITÄR OCH SPORTSMAN. T. v. Plutonchef vid Vestoplandenes infanteriregemente jämte några av plutonens serjeanter. T. h. Kronprinsen ombord å sin 22 kom. "Teddy II" under regattan vid Kristiania sistlidne juni.

En betydande donation har ställts i utsikt av ingenjör B. John F. Andersson i Stockholm, som beslutat att till *Tekniska Högskolan* överlämna sitt stora säteri Vallstanäs i Uppland med underlydande jämte levande och döda inventarier för att därstädes upprätta dels en statlig högskolans fackskola för utbildande av jordbruksingenjörer och dels en därtill hörande försöks- och provningsanstalt. Ingenjör Andersson har å Vallstanäs redan låtit bygga särskilda lokaler för bostad och mathållning åt 18 elever och han har även påbörjat en del försöksarbeten rörande torkning av grödan samt jordens bearbetning med elektrisk kraft. Givetvis vore en fackskola sådan som den planerade av största värde och betydelse för vårt land och det är att hoppas att riksdagen, som har att bevilja nödiga medel för inrättande av lärareplatser och för skolans vidare drift, må ställa sig fullt förstående till detta behov. — Ingenjör Andersson har förut donerat medel

till upprättande av en blivande professur i elektricitetslära vid Uppsala universitet.

RÖDA KORSET. Forts. fr. sid. 649.

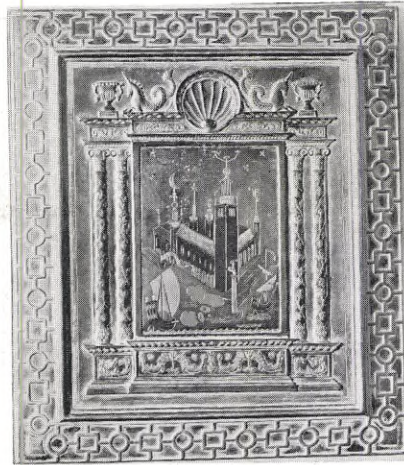
terna på landsbygden blevo upptagna till behandling. I detta sammanhang må särskilt nämnas det æroplan av Louis Breguet-tillverkning, vilket inköpts för sjuktransporter i Lappland. Maskinen, som kan medföra fem personer, är försedd med såväl hjul och skidor som pontoner och bör med sin utomordentligt goda utrustning, bliva till stor nytta. Även den Röda Kors-utställning, som ingår i Jubileumsutställningen fick ett väl-förtjänt aktualitetsintresse genom kongressens avhållande och ett stort antal besökande med härtigparet av Väster-götland i spetsen togo den lärrika kollektionen i betraktande. Kongressen avslutades med en av sommarens allra största banketter.

Efter fotografien.
INGENJÖR B. J. F. ANDERSSON, STOCKHOLM, OCH HUVUDFASADEN AV SÄTERIET VALLSTANÄS, SOM AV HONOM DONERATS TILL TEKNISKA HÖGSKOLAN.

ETT JÄRNBRÖLLOSPAR: De 92-åriga makarne, f. d. kvarn- och sågverksägaren P. G. Johanson, Herrljunga, och hans hustru fira den 8 juli sin 70-åriga bröllopsdag. — Efter fotografi. Klöché Sjöberg, Gbg.

Efter fotografi.

Klöché Sjöberg, Gbg.

REDAKTÖR GUSTAF ALBIHN, STOCKHOLM. Initiativtagare till insamlingen för Stadshusets täckande med kopparplåt och Kopparboken.

Hovfoto. Holm, Jönköping.

Klöché: Gots Råbyrå & Klöchmanstall, Gbg.

EN NYAVTÄCKT MINNESVÅRD ÖVER DEN 1917 AVLIDNE SKAPAREN AV JÖNKÖPINGS VACKRA STADSPARK, POSTMÄSTAREN J. A. OLSSON. Se ärg. XV: 24.

Som bekant anordnades på sin tid en insamling för åstadkommande av koppartak å Stadshuset och givarna fingo icke blott sina namn ingraverade på de plåtar de skänkt utan även upptecknade i en bok, den så kallade Kopparboken, som befanns färdig vid Stadshusinvigningen och tilldrog sig mycken uppmärksamhet för sin vackra och oerhörd dyrbara utstyrel. I företalet till Kopparboken, skrivet av skriftställaren Carl G. Laurin, undertecknaren av

Forts. å sid. 655.

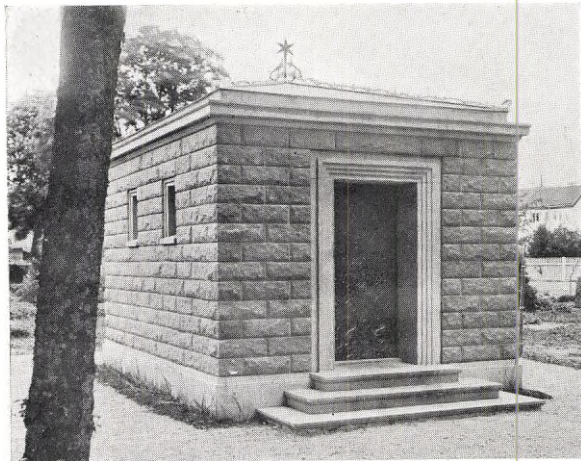

Foto. Persson, Växjö.

Klöché: Sjöberg, Gbg.

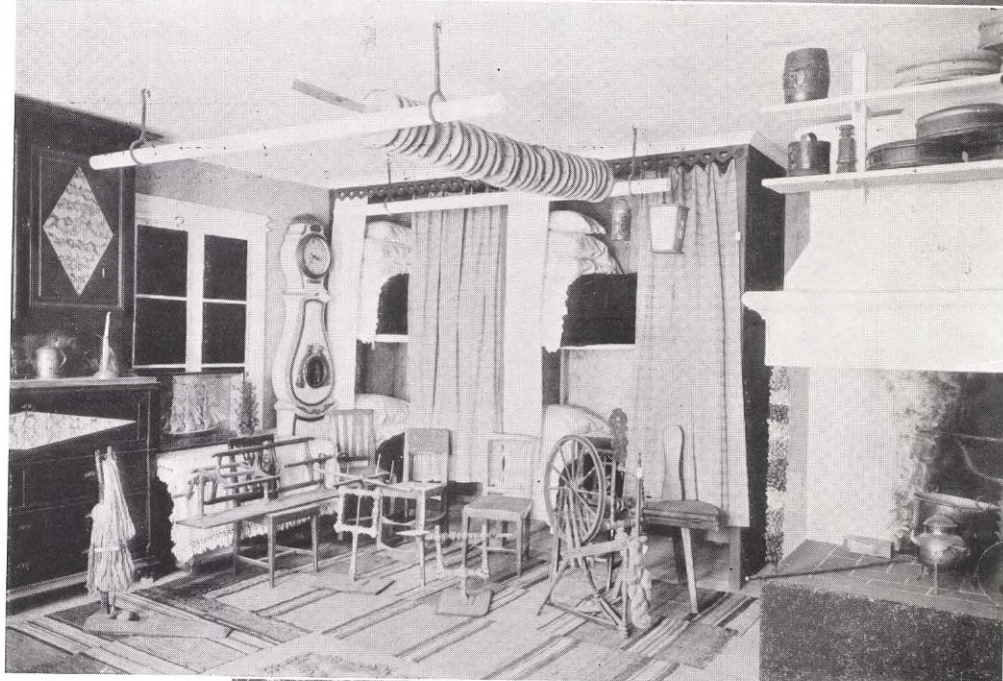
KRISTINA NILSSONS, GREVINNA CASA DI MIRANDA, MAUSOLEUM Å VÄXJÖ KYRKOGRÅRD I DAGARNE FÄRDIGT.

Halmstads foto-mag.

Klöché: Sjöberg, Gbg.

EN 400-ÅRIG STENÅLDERSGRAV I VEINGE, HALLAND, i dagarna öppnad under leiding av antikvarien fil. dr. T. J. Arne (stående vid graven) Text å sid. 655.

Staternas uppbyggnad till en amerikansk stormaktsnation ha svenskar tagit en del, som är allmänt bekant och även i Australien är deras namn hedrat. Man förstår, att det icke skulle vara lätt att sammanfoga en verkligt, även historiskt, uttömmande utlandssvensk utställning, utan att denna komme att svälla ut till omöjliga dimensioner.

Den utlandsutställning, som ingår i den stora jubileumsexpositionen i Göteborg, är ej heller uttömmande. Den är väl icke fullt vad man från början hoppats, att den skulle bli. Därtill varsaken för ny och de orga-

Forts. å sid. 655.

Överst: FINSK-SVENSK KONST.

Därunder: EN "ÅLANDS-STUGA".

Nederst: ALLMOGEMÖBLER OCH REDSKAP FRÅN ÖSTERBOTTEN.

Kliché: Gøtz, Gbg.

Forts. fr. sid. 646.

rade österifrån, en kultur, vilken stått provet även mot Tsarrysslands halvbarbariska despotism. I Estland och Livland, där det svenska väldet levede kortare, hågkommes det ännu med tacksamhet av bönderna som en rättens tid i förhållande till ryske och tyske godsägares följande förtryck även om det ej där förmådde medföra samma djupgående verkningar som i Finland. I Förenta

1-4. TÄVLINGARNE I ALLMÄN IDROTT Å SLOTTSSKOGSVÄLLEN I GÖTEBORG ÖPPNAS DEN 1 JULI.

2. Härtigparet av Västergötland äser tävlingarne.

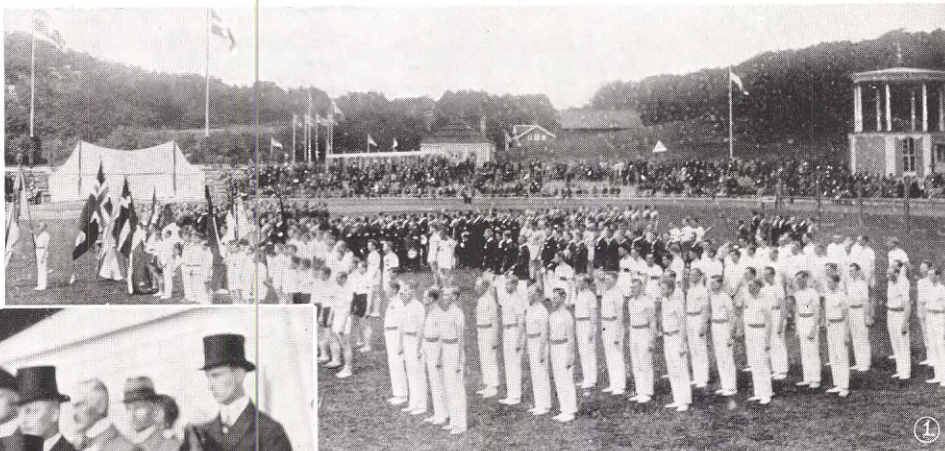
1. Idrottsmännen ställa upp.

3. Johansson, Sverige, segrare i 800 m. lopp.

4. Wide, Sverige, segrare i 5,000 m. lopp.

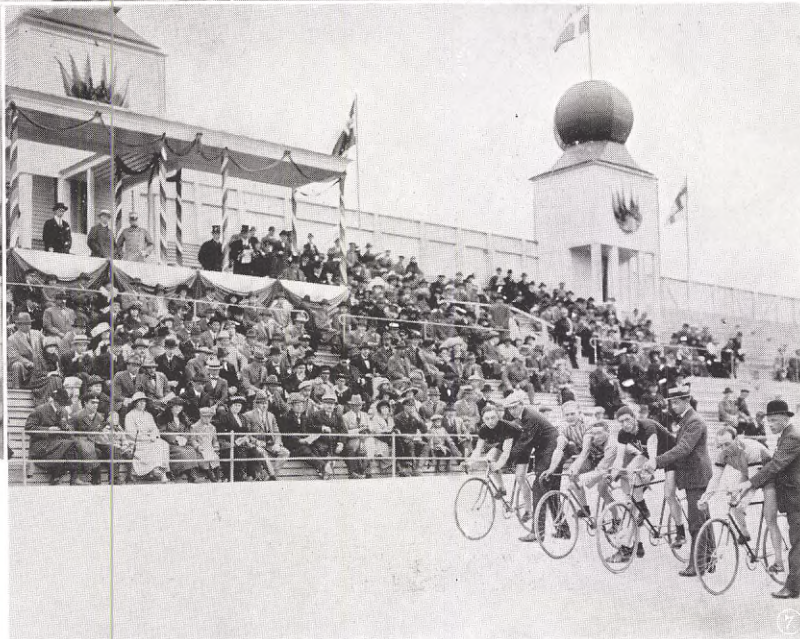
5. TUULOS, FINLAND, SEGRARE I LÅNGDHOPP.

Fotos Gbgs Ill.-byrå.
Text å sid. 655.

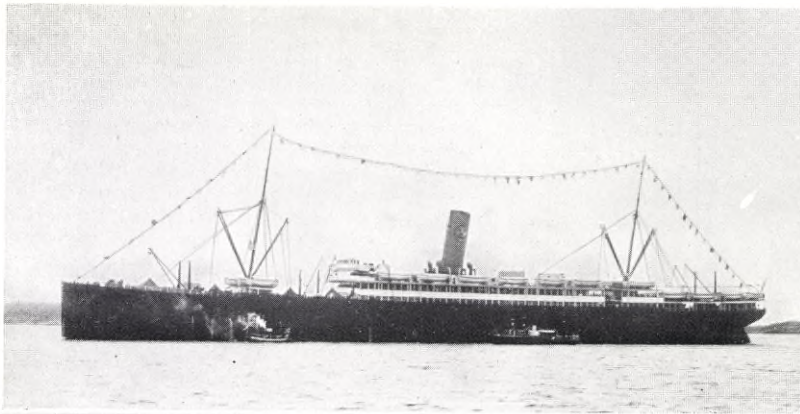

6-7. STOCKHOLMS VELODROM INVIGES DEN 30 JUNI av tf överståhållaren Sahlin (t.v.) och öppnas med tävlingar. Pressfotos. — Bildat: Sjöberg, Gbg.

Velodromen i Stockholm, Sveriges första verkliga cykelbana och därtill en cykelbana av internationella mått, invigdes högtidligen den 30 juni i samband med stora tredagars-tävlingar varibland det traditionella och varje år med samma spänning mot-

sedda Mälaren runt-loppet. Velodromen har tillkommit efter ett flerårigt energiskt och målmedvetet arbete från Svenska Velocipedförbundets sida och ritningarna till densamma ha utförts av arkitekten Nils Lovén. Den rymmer mer än 10,000 personer och kostnaderna ha uppgått till omkring 700,000 kronor.

Stockholm har sedan den 29 juni besök av en spansk örlogsmann, "kryssaren Cataluna", den första sedan 1896. Den stora svartgråa kryssaren, som mäter icke mindre än 7500 ton, eller lika mycket som "Sverige", hälsades av vederbörlig salut och med besök ombord. På Slottet gav konungen sedermera lunch för högre officerare från kryssaren jämte andra inbjudna och på eftermiddagen avlades också av konungen visit ombord på "Cataluna".

Kryssaren avgick åter från Stockholm den 3 juli.

1. "KUNGS HOLM" MED DEN STORA KONTINGENTEN SVENSK-AMERIKANARE inlöper i Göteborgs hamn den 30 juni. — Fotomono-polet. Se sid. 644.

2. DET AMERIKANSKA SLAGSKEPPET "NORTH DAKOTA" på besök i Göteborg. Foto Allard, Gbg.

3. DEN SPANSKE KRYSSAREN "CATALUNA" Å STOCKHOLMS STRÖM. Bildcentralen.

4. EN SVENSK TORPED- OCH U-BÅTS-FLOTTILJSAMT KRYSSAREN "PSILANDER" I STRALSUND under "Niederdeutschen Woche" 19 juni till 9

juli T. v. "Psilander" och de svenskaartygen, länest t. h. en tysk torpedbåtsflottilj. — Efter fotograf.

5. EN GRUPP AV DE UTLÄNDSKA PRESSMÄNNEN I ABISKO UNDER MIDSOMMARTID. På väg till efterläppläger i Pålnoiviken. — Foto. Borg-Mesch, Kiruna.

OSCAR VON SYDOW. Forts. fr. sid. 643 som gjort Oscar von Sydow i lika hög grad som företrädaren till föremål för folkgunst: hans flärdfrihet, hans lust att tjäna allt gott verk, hans förmåga av samarbete oberoende av samhällsställning och partitillhörighet göra i förening, att Göteborgs och Bohus län med Göteborgs stad livligt hoppas att ej för ofta av riksvärdande värv berövas förmånen av sin nuvarande hövdings omsorg och styrelse.

SVERIGE-AMERIKAVECKAN. Forts fr. sid. 645.

Carlander den nya världens svenskar välkomna å stadens vägnar liksom skeppredare D. Broström talade i kommitterades namn. Från svensk-amerikansk sida uttrycktes den största glädje över ankomsten till det gamla moderlandet genom dr. John E. Hillberg, kongressledamoten Carl R. Chindblom och f. guvernören i Minnesota A. O. Eberhart, varjämte telegrafiska hälsningar upplästes från president Harding och den kände svensk-amerikanen Charles Peterson. Sedan svenska sångare bringat fosterlandet sin hyllning utförde Glee-kören från Chicago under ledning av hr William Nordin några utomordentligt vackra nummer, främst då en särskilt diktad sångarhälsning. Medan tal och sång avlöste varandra nalkades båten alltmera kajen, där ännu en imponerande välkomsthälsning gavs av en jättekör av sångare och av en militörkorkester, medan översködliga människoskargar stodo väntande på kajen. Den svensk-amerikanska veckan fick sedan ett angenämt förlopp med utfärder, banketter, samkväm, föredrag m. m. Särskilt förtjänar den officiella delegationen från Minnesota, vilken stat som bekant rymmer ett mycket stort antal svenskar, största uppmärksamhet. Delegationens medlemmar äro alla i Svensk-Amerika på olika områden bemärkta män och vi få i följande nummer anledning återkomma.

Ett mycket uppmärksammat inslag var besöket av slagskeppet "North Dakota", vilket av amerikanska marinministeriet beordrats till Göteborgs hamn under svensk-amerikanska veckan. "North Dakota" mäter mer än 22,000 ton och har en besättning av 1200 man.

*

GUSTAF ALBIHN. Forts. fr. sid. 651.

uppropet till kopparplåtsinsamlingen, omtalas för första gången namnet på den verkliga initiativtagaren till insamlingen, redaktör Gustaf Albin i Svenska Dagbladet. Som medarbetare i Svenska Dagbladet har redaktör Albihns rikedom av uppslag och idéer samt framstående organisations- och arbetsförmåga blivit i fullaste mått tagna i anspråk och därför utom har han som medlem av Stockholms stadsfullmäktige sedan 1919 gjort betydande insatser i det offentliga, speciellt inom stadsplane- och byggnadsområdet samt icke minst när det gäller att räkka en hjälpsam hand åt de gamla och vanlottade på livets skuggsida. Det torde icke vara någon hemlighet att redaktör Albin också är den ursprungliga drivkraften och främste organisatören av Svenska Dagbladets stora julinsamlingar, som numera blivit en årlig institution och genom vars försorg årligen hundratusentals kronor genom präster och diakonissor utdelats åt Stockholms fattiga. I detta sammanhang kan förtjäna nämnas det i all sin enkelhet briljanta uppslag redaktör Albin och en annan journalist gav till insamling för de blinda för något år sedan och som gick ut på att upptaga s. k. broavgift vid alla broar under en veckas tid. Uppslaget kom också till utförande och gav synnerligen gott resultat.

Även Hvar 8 Dag har under flera år haft glädjen räkna redaktör Albin bland sina medarbetare.

*

UTLANDS-SVENSKAR. Forts. fr. sid. 652.

nisatoriska problemen för svåra att bemästra. För vad den giver är man dock tacksam. Det utställda i all sin enkelhet väcker en stämning, som man ej skulle vilja undvara. Redan devisen: "Var hälst ett hjärta klappar svenskt, där är en del av Sverige", kommer hjärtat att vibrera. Man känner, att i dessa salar fäderneslandets gränser vidgas. Från Birgitta i Rom över Gustaf Adolfsminnena vid Leipzig och Lützen, Solander- och Thunbergsminnen från Australien och Amerika fram till namn, vilka stråla i hävden som John Ericsons eller Jenny Linds, är hela minneshallen ägnad att uppbygga och stärka den nationella känslan. Och i svensk-amerikarnes sal — vilken beundran får man icke där för svenskt arbete och svensk idoghet, men kanske ännu mera för den kärleksfulla anknötning till det gamla moderlandet, som talar ur så mycket av det utställda. "En hälsning till Gustaf Adolfs stad i Sverige från Gustaf Adolfs läroverk i Amerika" — huru innerlig är icke hjärtmeningen i denna bild, vältaligare ut-

tryckt än som någonsin varit möjligt i rim eller meter eller på konstnärligt präntat pergament. Man lägger märke till de starka religiösa inslagen; visste man det icke förr, får man veta det här, i vilken stor utsträckning och huru djupt svensk kultur vilar på religiös grund. Här får man jämväl taga del av svensk-amerikansk konst, kanske ännu för ung för att tillåta spådomar om framtiden, men ett vittnesbörd om, att man även på detta område vill visa dem därhemma, att man följer med. Den lilla australiska utställningen förtjänar också uppmärksammas: den ådagalägger, att svensk nationalitet också kan taga form efter det kraftiga, självmedvetna australiska kynnet.

Med beundran tager man del av det religiösa och sociala arbete, som utföres av våra missionärer i hednaländerna såväl som av de svenska kyrkoförbundens i utlandets stora städer. Varmt blir det om hjärtat när man beträder den åländska avdelningen; man förstår, att man i den velat giva ett stumt uttryck för sin svikna återföreningslängtan. Mest omfattande är annars den Finlands-svenska avdelningen, vilken bär ett ojävigt vittnesbörd om de starka förbindelser, som alljämt finnas mellan kulturen på ömse sidor om Bottenhavet.

I denna utlandssvenska utställning har man som antytt blott ett första försök, som visar, vad på detta område efter vunnit större erfarenhet kan åstadkommas. Men redan detta försök är tacknämligt och givande. Jubileumsutställningen skulle varit märkbart fattigare, om denna avdelning hade saknats.

Till bild å sid. 651.

*

En arkeologisk utgrävning av största intresse har nyligen slutförts i Veinge i Halland. Den sedan länge kända, väldiga Veingehögen har nämligen nu utgrävts och visat sig vara en minst 4,000 år gammal stenåldersgrav. Sedan det mäktiga jordlagret avlägsnats fann man en hällkista, uppbyggd av väldiga stenblock och innehållande skelettresten av fem å sex människor. Även utomordentligt vackert arbetade spjutspetsar, flintdolkar och hängsmycken hava anträffats och en skål av bränd lera lär vara fullständigt unik. Sedan de fynd, som äro av vetenskapligt intresse tillvaratagits kommer graven att återställas i sitt förra skick. — Arbetena ha stått under ledning av dr. T. J. Arne och bekostats av dr. Edv. Berger, Halmstad.

Till bild å sid. 653.

*

Sveriges idrottsspels tävlingar i allmän idrott togo sin början den 1 juli å Slottsskogsvallen i Göteborg med trots den ogynnsamma väderleken mycket lyckade resultat. Skeppredare Dan Broström, ordförande i spelens organisationskommitté, uttalade invigningsorden och hälsade hättigare av Västergötland välkomna. Därefter följde en ståtlig defilerings av sångare, idrottsmän och gymnaster. Tävlingarna inleddes med uttagningstävlingar till finalen i löpning på 100 m. och kulstötning, medan loppen på 800 och 5,000 m. samt längdhopp fingo sitt slutliga avgörande. I sistnämnda tävlingsgren segrade Tuulos, Finland, med det utmärkta resultatet av 7.81 m., medan svenskarna Johansson på den kortare och Wide på den längre löpningsdistan- sen tillförsäkrade Sverige första plats. Tävlingsarna fortgå.

Till bild å sid. 656.

*

En fruktansvärd bilolycka inträffade den 24 juni vid Örtöfta i Skåne, varvid tvenne personer, specerihand- landen H. Nilsson, och änkefru Hilda Nilsson från Malmö, ljöto döden och tre personer erhöilo mindre allvarliga skador. Bilen befann sig på väg från Malmö till Örtöfta och skulle just passera en vägövergång, då tåget från Eslöv samtidigt kom framrusande. Chauffören hörde ej den automatiska ringklockans varning och en banvakts- stuga hade dolt tåget för de resandes blickar, varför bilen framfördes med god fart och sammanstötningen i följd därav blev så kraftig att bilen fullständigt krossades. Händelsen upprepar andra under liknande omständigheter inträffade olyckor, vilka alla visa de risker borttagandet av den personliga bevakningen av järnvägsövergångarna på ett flertal platser medför.

1-2. BILOLYCKAN VID ÖRTOFTA

Bilder av en typisk järnvägsövergång.

1. TOTALVY AV OLYCKSPLETSEN MED VARNINGSTAVLAN FÖR TÅG. Stolpen mitt emot är försedd med signalklockan, strax bakom ligger banvaktstugan som skymmer utsikten (se bild 2). Bilen kom från vänstra sidan där vägen kommer fram till järnvägsövergången.

2. BILEN EFTER SAMMANSTÖTNINGEN MED TÅGET. Banvaktstugan syns i bakgrunden (X). Amatörfotos.

Text å sid. 655.

3-5. DE FÖRSTA ORIGINALBILDERNA FRÅN ETNAS SENASTE UTBROTT. 3 Statyen av den helige Egidio i den hotade staden Lingu glossa bäres som skydd mot lavaströmmen. 4. Den ofantliga lavaströmmen flyter fram och förstör fullständigt hus och allt i dess väg. 5. Etna under utbrottet sedd från staden Catania.

Etna, den fruktade vulkanen, har sedan juni månads mitt varit i livlig verksamhet och orsakat stor förödelse. Efter några häftiga jordskakningar sköto plötsligt massor av glödande lava upp ur fem nybildade kratrar och sökte sig fram nedåt sluttningarne, ödeläggande allt i sin väg. Några människoliv hava icke spillts, men olyckshändelser hava mångenstädes inträffat, då befolkningen i vild panik flytt till mer avlägset liggande städer. Enbart till Catania uppgivas mer än 30,000 flyktingar ha begivit sig. Staden Lingu glossa hotades allvarligt och de mindre orterna Castiglione

Efter fotoarrang.

Kliché: Göta Rilbyrå & Klichéanstalt, Öbg.

och Cerro begravdes under lavaströmmen, som på sina ställen nådde en bredd av c:a 700 m. och en höjd av upp till 20 m. Myndigheterna ha med Mussolini i spetsen vidtagit åtgärder för att lindra den betydande materiella skada, som åstadkommits.

Veckans Porträtt-Galleri

måste på grund av det överflödande bildmaterielet överstå till nästföljande nummer.